

W Szczebrzeszynie chrząszcz brzmi w trzcinie

I Szczebrzeszyn z tego słyńie

Jan Brzechwa *Chrząszcz*

Pomnik 2-metrowego odlanego w brązie chrząszcza grającego na skrzypcach znajduje się przed ratuszem. Stworzył go Zygmunt Jarmuł, w 2011 r. Drewniany (z pnia lipy), 3-metrowy pomnik stoi od 2002 r. przy ulicy Klukowskiego (u podnóża Góry Zamkowej, przy źródółku). Wykonali go uczniowie Liceum Sztuk Plastycznych z Zamościa, pod nadzorem Zygmunta Jarmuła. Jednak są to raczej świerszcze, tak typowe dla Roztocza. I... Brzechwie zapewne chodziło o dźwięki wydawane przez świerszcza, nie chrząszcza. Bo choć chrząszcze to najliczebniejsza grupa zwierząt na świecie (ponad 400 tys. gatunków), to wśród nich nie ma takich, których dźwięki „brzmia”. Symbole miasta – rzeźby chrząszczy (i świerszczy) – znajdują się też przed budynkiem dawnej synagogi.

Chrząszcz przed ratuszem

Chrząszcz przy ulicy Klukowskiego

Fot. Jolanta Pol

Jeszcze w XVII w. dominowała tu zabudowa drewniana. Stały chałupy typowo wiejskie, gdyż Szczebrzeszyn był nie tylko ośrodkiem administracyjnym, ale miał też charakter rolniczy. W 1860 r. na 466 domów tylko 31 było murowanych.

W Szczebrzeszynie mieszkali Polacy, Ukraińcy i Żydzi, czego świadectwem są zachowane dwa kościoły rzymskokatolickie, cerkiew i synagoga, cmentarz katolicki i kirkut.

Ze Szczebrzeszyna wywodzi się ród Kaczorowskich, matki papieża Jana Pawła II. W Szczebrzeszynie w 1833 r. urodziła się babka Isaaka Bashevisa Singera – Tema Blima Szejner.

Fot. Krzysztof Pol

Domy przy ul. Klukowskiego

Kapliczka słupowa (ul. Zamojska 5) z datą 1655, odnowiona w 1880, powstała dla upamiętnienia wypędzenia z miasta ostatniego arianina bądź miała chronić przed epidemiami.

Kapliczka słupowa

Zwieńczenie kapliczki

Fot. Krzysztof Pol

Młyn wodny

Młyn wodny (ul. Klukowskiego 21), z białego kamienia (fot. obok), został wybudowany na początku XX w. przez hrabiego Maurycego Zamoyskiego.

Pięć budynków szkolnych (obecnie Zespół Szkół nr 1. im. Zamojskich, ul. Zamojska 70) powstało w latach 1819–1822, z inicjatywy hrabiego Stanisława Kostki Zamoyskiego.

